O'ZBEKISTON RESPUBLIKASI
OLIY VA O'RTA MAXSUS TA'LIM VAZIRLIGI
SAMARAQAND DAVLAT UNIVERSITETI

Ro'yxatga olindi:
FD-60230600-1.15
2021- yil "___"
28-avgust

"TASDIQLAYMAN"
SamDU rektori:
_________ R.I.Xalmuradov
2021 - yil "28"-avgust

HOZIRGI O'ZBEK TILI
FAN DASTURI

Bilim sohasi:	200000 – Gumanitar soha
Ta'lim sohasi:	230000 – Gumanitar fanlar
Ta'lim yo'nalishi:	60230600 – Noshirlik ishi

Fan dasturi SamDU O'zbek tilshunosligi kafedrasining 2021-yil ________dagi ____-son yig'ilishida muhokamadan o'tgan va fakultet kengashida muhokama qilish uchun tavsiya etilgan.

Kafedra mudiri: **dots. Sh.Mahmadiyev**

Fan dasturi Filologiya fakulteti o'quv-uslubiy kengashida muhokama etilgan va foydalanishga tavsiya qilingan (2021-yil ____________dagi _____sonli bayonnoma).

Fakultet o'quv-uslubiy kengash raisi: **dots. Sh.Mahmadiyev**

Fan dasturi Filologiya fakulteti Ilmiy kengashida muhokama etilgan va foydalanishga tavsiya qilingan (2021-yil _____________dagi ______sonli bayonnoma).

Fakultet ilmiy kengash raisi **prof. A.Pardayev**

Kelishildi:
SamDU o'quv ishlari bo'yicha propektor **prof. A.Soleyev**

<table>
<tr><td colspan="2">Fan/modul kodi
HOʻATM 10017</td><td>Oʻquv yili
2021-2022;
2022-2023;
2023-2024</td><td>Semestr
1-2-3-4-5</td><td colspan="2">ECTS – Kreditlar
24</td></tr>
<tr><td colspan="2">Fan/modul turi
Majburiy</td><td colspan="2">Ta’lim tili
Oʻzbek</td><td colspan="2">Haftadagi dars soatlari
____</td></tr>
<tr><td rowspan="2">1.</td><td>Fan nomi</td><td>Auditoriya mashgʻulotlari (soat)</td><td>Mustaqil ta’lim (soat)</td><td colspan="2">Mustaqil ta’lim (soat)</td></tr>
<tr><td>Hozirgi oʻzbek tili</td><td>301</td><td>419</td><td colspan="2"></td></tr>
</table>

2. **I. Fanning mazmuni**

«Hozirgi oʻzbek tili» fanini oʻqitishdan maqsad DTS asosida boʻlgʻusi filologlarga oʻzbek tilining fonetik qurilishi, fonetik qonuniyatlari, lugʻat tarkibi, leksik-semantik guruhlari, lugʻatchilik masalasi, morfemik qurilishi, soʻz yasalishi tizimi, soʻz turkumlari, sintaktik qurilishi (soʻz birikmasi, sodda gap, qoʻshma gap va matn sintaksisi) muammolari yuzasidan izchil ilmiy–nazariy ma’lumot berishdan, immanent imkoniyat sifatida ularning ongida joylashgan ifoda vositalarini yetkazishdan iborat.

Talabalarda “Hozirgi oʻzbek tili”ning vujudga kelishi va rivojlanishi boʻyicha bilimlarni shakllantirish va mustahkamlash; talabalarda hozirgi oʻzbek tili boʻyicha boshlangʻich bilimlarni shakllantirish; oʻzbek tilining fonetik qurilishi, fonetik qonuniyatlari, lugʻat tarkibi, leksik-semantik guruhlari, lugʻatchilik masalasi haqida bilim berishdan iborat.

II. Asosiy nazariy qism (ma’ruza mashgʻulotlari)

II.I. Fan tarkibiga quyidagi mavzular kiradi:

1-mavzu: Kirish. Oʻzbek tili va tilshunosligi taraqqiyoti.

Oʻzbek tili va uning tarixi, oʻzbek tilshunosligi taraqqiyoti, qadimgi turkiy tilshunoslik, eski turkiy tilshunoslik, formal oʻzbek tilshunosligi, substansial oʻzbek tilshunosligi.

2-mavzu: Oʻzbek xalqining shakllanish va nomlanish tarixidan. Oʻzbek tili tarixini davrlashtirish.

Oʻzbek xalqining shakllanishi, oʻzbek etnonimi, turkiy xalq, turk soʻzi, sort atamasi, oʻzbek soʻzi, chigʻatoy tili, adabiy til, milliy til, «Qutadgʻu bilig», «Devonu lugʻoti-t- turk», oʻzbek tili tarixi, oʻzbek tili taraqqiyot bosqichlari.

3-mavzu: Til, lison va nutq munosabati. Til sathlari va birliklari. Lisoniy paradigma, lisoniy ziddiyat va uning turlari.

Ilmiy bilish, grammatik shakl, zohiriy belgi, empirik yondashuv, UMIS va AHVO, WPm, lison, nutq, til, me’yor, fonema, morfema, leksema, qolip, nomema, semema, sema, soʻz, qoʻshimcha kabu birliklar mohiyati, farqli xususiyatlari va oʻzaro munosabati. Paradigma, paradigmatik munosabat, pogʻonali munosabat, partonimik munosabat, giponimik munosabat, totonim, giperonim, ziddiyat, a’zo, belgi, bir oʻlchamli ziddiyat,

	ko‘p o‘lchamli ziddiyat, ajralgan ziddiyat, muntazam (proporsional) ziddiyat, noto‘liq (privativ) ziddiyat, darajali (gradual) ziddiyat, teng qiymatli (ekvipolent) ziddiyat, ikki a’zoli (binar) va ko‘p a’zoli ziddiyat, doimiy va mo‘tadillashgan ziddiyat, tasnif masalalari. **4-mavzu: Fonetika, uning o‘rganish manbayi va yo‘nalishlari.** **5-mavzu: Fonologiya, uning o‘rganish manbayi va yo‘nalishlari.** Nutqiy variant, kombinator-pozitsion o‘zgarishlar, singarmonizm, assimilyatsiya, dissimilyatsiya, grafema, morfem variant, morfonema, agglyutinatsiya. **6-mavzu: Fonetik hodisalar.** **7-mavzu: Grafika.** Grafika, til va yozuvning o‘zaro munosabati, o‘zbek yozuvlari tarixi, imlo **8-mavzu: Orfoepiya.** **9-mavzu: Imlo.** Fonetik tamoyil, morfologik tamoyil, tarixiy-an‟anaviy yozuv, farqlash tamoyili, shakliy tamoyili. **10-mavzu: Lotin yozuviga asoslangan imlo qoidasi.** **11-mavzu: Leksikologiya, uning turlari, o‘rganish manbayi. Leksema va so‘z.** Leksikologiya haqida tushuncha, lesikologiyaning turlari, leksema va so‘z, leksemaning ongda paradigmatik va sintagmatik munosabat asosida yashashi, yasama so‘zning leksemalashuvi. **12-mavzu: Semasiologiya. Semema va uning tarkibiy qismlari.** Semasiologiya haqida tushuncha, semema, sememaning tarkibiy qismlari, sema turlari, semaning darajasiga ko‘ra turlari, semema va nutqiy ma’no. **13-mavzu. Polisemantiklik va ko‘p ma’nolilik.** Leksemaning ifoda va mazmun tomoni, polisemantiklik, hosila ma’noning yuzaga kelish yo‘llari. **14- mavzu: So‘zlarning shakl va ma’no munosabatiga ko‘ra turlari.** Omonim, sinonim, antonim, paronim, uyadosh so‘zlar. **15-mavzu: Onamastika.** Onamastika, toponim, gidronim, oykonim. **16-mavzu: O‘zbek tili leksikasining tarixiy taraqqiyoti.** O‘zbek tili lug‘at tarkibining tarixiy taraqqiyoti, **17- mavzu: O‘z va o‘zlashgan qatlam.** O‘z va o‘zlashgan qatlam, leksik sathdagi tarixiy o‘zgarishlar. **18-mavzu: Qo‘llanilishi chegaralanmagan leksika.** Qo‘llanilish doirasi chegaralangan leksika, dialektal leksika, terminologgik leksika, noadabiy leksika, jargon, argo. **19-mavzu: Qo‘llanilish davri va doirasi chegaralangan leksika.** Qo‘llanilish doirasi chegaralangan leksika, dialektal leksika, terminologgik leksika, noadabiy leksika, jargon, argo. **20-mavzu: Ifodaviylik va uslubiy xoslanganlik jihatidan jihatdan o‘zbek tili leksikasi**.

		Bo‘yoqsiz leksika va uning xususiyatlari, bo‘yoqdor leksika, ijobiy bo‘yoqdor leksika va salbiy bo‘yoqdor leksika, uslubiy xoslanganlik jihatidan o‘zbek tili leksikasi, uslubiy betaraf leksika, uslubiy xoslangan leksika. **21-mavzu: O‘zbek tilida barqaror birikmalar.** Barqaror birikmalar va ularning turlari, frazeologizmlar, maqol va matallar, hikmatli so‘zlar, frazeologiya haqida tushuncha, frazeologizmlar va ularning o‘ziga xos xususiyatlari, frazeologizmning semantik strukturasi, frazeologizmlarda semantik munosabat. **22-mavzu: O‘zbek leksikografiyasi.** Leksikografiya, lug‘atlar va ularning turlari, umumiy ensiklopedik lug‘atlar, maxsus ensiklopedik lug‘atlar, imlo lug‘ati, maxsus filologik lug‘atlar, chastotali lug‘atlar, o‘zbek lug‘atshunosligi taraqqiyoti. **23-mavzu: Zamonaviy lug’atchilik.** **24-mavzu. Morfemika.** Mazkur mavzuda asosiy e`tibor so`zning morfem tuzilishi, so`z va morfema, o`zak va negiz, affiksal morfemalarning asosiy xususiyatlari, so`zning morfematik tahliliga qaratiladi. Morfem lug`at to`g`risida ma`lumot beriladi va u bilan ishlash ko`nikmasi shakllantiriladi. Mohiyatan morfema vazifasida qo`llanuvchi so`zlar tahlil etiladi. **25-mavzu. So`zning morfem tarkibidagi o`zgarishlar.** Affikslar fonetikasi. Affikslarning kelib chiqishi. Prefikslar. Affiksoidlar. Derivatsion sinonimiya. Morfem vositalar. Affikslarda shakl va ma'no munosabati: affiksal omonimiya, affiksal sinonimiya, affiksal polisemiya. So`zning morfem tarkibidagi o`zgarishlar. Soddalanish, morfologik qayta bo`linish. So`zning morfemalarga ajralish chegarasining morfologik jihatdan qayta bo`linishi. So`zlashuv nutqi ta'sirida soddalanish hodisasi. So`zning tovush tarkibidagi fonetik o`zgarishi. Yasama so`zlarning tub so`zga aylanishi. **26-mavzu. Derivatologiya.** Tarixiy va sinxron derivatsiya. So`z yasash qolipi haqida. So'z yasalishi. So'z yasalishida affikslarning o'rni, So'z yasash asoslari. So'z yasalish strukturasi. So'z yasalishida qarindosh so'zlarning bog'liqligi. So'z yasash asoslari. Tub va yasama leksemalar. Qo'shma leksemalar. So'zshakldа leksik ma'no va grammatik ma'no. Yasash asosi, yasovchi affiks. So'z hosil qilish usullari. **27-mavzu. Morfologiya.** Grammatika va uning vazifasi. Morfologiya va sintaksis, ularning o'zaro munosabati. Grammatik qonuniyatlar. Morfologiyaning sintaksisdan farqi. **28- mavzu. Grammatik ma`no. Grammatik shakl.** Grammatika va milliylik, milliy mafkura. So`z va tushuncha. **29- mavzu. Grammatik kategoriyalar.** Tilning grammatik qurilishi. Grammatikaning tarkibiy qismlari. **30-mavzu. So'z turkumlari.**

Turkumlanish. So'z turkumlari to'g'risida yangicha qarashlar. Mustaqil, oraliq, yordamchi so'z turkumlari. So'zning morfologik belgilari. Leksik va grammatik ma'noga ega bo'lgan so'zlar. Mustaqil so'zlarning gap bo'lagi vazifasida kelishi.

31-mavzu. So'z turkumlari transpozitsiyasi.

Bir so'z turkumi o'rnida boshqa so'z turkumining qo'llanilishi. Mustaqil so'zlarning so'z yasash, shakl hosil qilish, so'z o'zgartirish xususiyatlariga ega bo'lishi. Oraliq va yordamchi so'zlarning mustaqil so'zlardan farqi.

32-mavzu. Fe'l so'z turkumi.

Fe'lning ma'nosi va grammatik belgilari.

33-mavzu. Fe’l derivatsiyasi. Morfologik usul

Fe'lning ma'nosi va grammatik belgilari.

34-mavzu. Fe’l derivatsiyasi. Sintaktik usul

35. Fe'lning grammatik kategoriyalari.

Fe'llarda bo'lishlilik, bo'lishsizlik. O'timli va o'timsiz fe'llar. Fe'llarda nisbat kategoriyasi. Fe'llarda mayl kategoriyasi.

36. Fe'llarda nisbat kategoriyasi.

37. Fe'llarda mayl kategoriyasi.

38-mavzu. Fe'llarda zamon kategoriyasi.

Fe'lning o'tgan zamon shakllari: aniq o'tgan zamon, uzoq o'tgan zamon, o'tgan zamon davom, o'tgan zamon eshitganlik shakllari; fe'lning hozirgi zamon shakllari; kelasi zamon shakllari;

39-mavzu. Fe'llarda shaxs-son kategoriyasi; shaxs-son shakllarining bir-biriga ko'chishi.

40-mavzu. Fe'lning vazifaviy shakllari. **Harakat nomi.** Fe'llarda shakl yasalishi: fe'lning vazifaviy shakllari; fe'lning modal shakllari; harakat nomi;

41-mavzu. Sifatdosh shakllari.

42-mavzu. Ravishdosh shakllari. Sintetik, analitik shakllar.

43-mavzu. Ko‘makchi fe’lli so‘z qo‘shilmasi. Yordamchi, to'liqsiz fe'l, juft va takroriy fe'llar.

44-mavzu. Ot so'z turkumi.

Otning ma'nosi va grammatik belgilari. Otlarda son va egalik kategoriyalari.

45-mavzu. Ot derivatsiyasi. Ot turkumida leksema yasash va leksema tuzish. Atoqli va turdosh, konkret va mavhum, yakka va jamlovchi otlar.

46-mavzu. Otning grammatik kategoriyalari. Son kategoriyasi. Birlik va ko'plik shakldagi otlar. Morfologik va leksik-semantik usul bilan ko'plikning ifodalanishi. Faqat birlik shakldagi otlar.

47-mavzu. Otning egalik kategoriyalari. Otlarda egalik kategoriyasi. Egalik affiksi qo'shilganda so'z tarkibidagi o'zgarishlar. Egalik kategoriyasida qarashlilik, mansublik, ma'lum shaxsga tegishlilik.

48-mavzu. Otlarda kelishik kategoriyasi.

Otlarda shakl yasalishi: sintetik, analitik, juft va takroriy shakllar. Kichraytirish, erkalash, qarashlilik, o'rin belgisi, chegara shakli. Otlarda

kelishik kategoriyasi.

49-mavzu. Bog‘lamalar.

50-mavzu. Otlarda shakl yasalishi. Sintetik, analitik, juft va takroriy shakllar. Kichraytirish, erkalash, qarashlilik, o'rin belgisi, chegara shakli. Ot turkumida leksema yasash va leksema tuzish.

51-mavzu. Sifat so'z turkumi. Sifatning ma'nosi va grammatik belgilari. Sifatlarda daraja kategoriyasi: ozaytirma, orttirma daraja. Erkalash shakli. Juft va takroriy shakl. Sifatning otga ko'chishi va otlashuvi.

52-mavzu. Sifatlarda modal shakl. Sifatlarda modal shakl. Substantizatsiya.

53-mavzu. Sifat derivatsiyasi.

54-mavzu. Sifatda aloqa-munosabat kategoriyalarining voqelanishi.

55-mavzu. Son.

Sonning ma'nosi va grammatik belgilari. Sonning ma'no jihatdan turlari: miqdor va tartib sonlar. Miqdor sonlarning turlari. Numerativ (hisob) so'zlar. Sonning tuzilish jihatdan turlari. Sonlarning otlashuvi.

56-mavzu. Olmosh.

Olmoshning ma'nosi va grammatik belgilari. Olmoshning boshqa so'z turkumi o'rnida kelishi. Olmoshning turlari. Olmoshning tuzilish jihatdan turlari. Boshqa so'z turkumiga old so'zlarning olmoshga ko'chishi.

57-mavzu. Ravish so'z turkumi.

Ravishning ma'nosi va grammatik belgilari. Ravishning ma`no turlari; ravishlarda shakl yasalishi. Boshqa so'z turkumlarining ravishga ko'chishi. Ravishlarda orttirma va intensiv daraja.

58-mavzu. Yordamchi so‘zlar. Ko'makchi.

Ko'makchi haqida tushuncha. Sof ko'makchi va vazifaviy ko'makchi

59-mavzu. Bog'lovchi.

Bog'lovchi haqida umumiy tushuncha. Teng bog'lovchilar; ergashtiruvchi bog'lovchilar. Boshqa so'z turkumiga oid so'zlarning bog'lovchi vazifasida qo'llanilishi.

60-mavzu. Yuklama.

Yuklamalar haqida umumiy tushuncha. Yuklamalarning turlari.

61-mavzu. Modal.

Modallik va modal so'z. Modal so'z va modal ma'noli so'z. Modal so'zlarning ma'no turlari. Modal so'zlarning sintaktik vazifasi. Modal so'zlarning mustaqil va yordamchi so'z turkumlariga munosabati. Modallik va modal so'zlarga yangicha munosabatlar.

62-mavzu. Undov va taqlid so'zlar.

Undov. Undovlarning ma'noga ko'ra turlari: emotsional undovlar, imperativ undovlar.Taqlidiy so'zlar; tovushga taqlid so'zlar; predrnetlar tovushiga taqlid so'zlar; turli hayvon va jonivorlar ovoziga, jonsiz tovushlarga taqlid so'zlar, holat yoli obrazga taqlid so'zlar.

63-mavzu. So‘z-gaplar. So‘z-gaplar haqida ma’lumot.

64-mavzu: Kirish. Morfologiya va sintaksisning munosabati.

		Sintaksisning o`rganish sohasi. Sintaksis haqida umumiy tushuncha. Sintaksis va uning tadqiq manbai. Sintaksisning morfologiya bilan aloqasi. Sintaktik birliklar. Lisoniy sintaktik qolip (LSQ)ning asosiy turlari, uni ajratish usullari. Lug’aviy va sintaktik valentlik. **65-mavzu: Lisoniy sintaktik qolip.** LSQning shakliy tomoni. LSQning mazmuniy tomoni. Valentlik haqida tushuncha. Lug‘aviy valentlik. Sintaktik valentlik. Grammatik shakl valentligi. Sintaktik aloqa. Sintaktik aloqa komponentlarining birikish usullari. Tobe aloqa komponentlarining birikish usullari. **66-mavzu: Nutqiy so‘z birikmasi (SB) haqida tushuncha.** So’z birikmalari tasnifi. SB va so‘z. SB va ibora. SBda hokim va tobe, kengayuvchi va kengaytiruvchi so‘z. SBda bog‘lanish usuli. SBda bog‘lanish omili. Ma’noviy omil. Shakliy omil. Joylashuv omili. Hokim a’zoning ifodalanishiga ko‘ra SBning turlari. SBning tuzilishiga ko‘ra turlari. SB zanjiri. SB va sintagma. **67-mavzu: So‘z birikmasi lisoniy sathda.** SB LSQsini tiklash va uning voqelanishi. LSQni o‘qish va yozish qoidalari. Turg‘un SB va frazemalarning LSQdagi o‘rni. **68-mavzu: Gap haqida umumiy ma’lumot.** Nutqiy gapning belgilari. Gapning shakllanishida leksik omil. Gapning shakllanishida morfologik omil. Gapni shakllantirishda ohangning roli. **69-mavzu: Gapda shakl va mazmun munosabati.** Gap lisoniy sathda. Ifoda maqsadi. Modal ma’nolar. Gap bo‘laklarining ifodalanish xususiyatlari. Murakkablashtiruvchi vositalar. Ajratilgan bo‘lak. Uyushiq bo‘lak. **70-mavzu: Sodda gapning tarkibiy qismlari.** Gap markazi. Gap kengaytiruvchisi. Modal gap kengaytiruvchi. So‘z kengaytiruvchilari. **71-mavzu: Gap bo`laklari. Kesimlik kategoriyasi.** Grammatik shakllangan gap. Semantik-funksional shakllangan gap. Mustaqil va nomustaqil kesimlik shakllari. Kesimning W ga ko‘ra turlari. Ega haqida umumiy ma’lumot. Egali va egasiz gaplar. Kesimdagi Wga bog‘liq holda ega ifodalanishining zarurligi. Yig`iq va yoyiq gaplar. **72-mavzu: Gapning ikkinchi darajali bo`laklari.** To`ldiruvchi va uning ifodalanishi. Vositali va vositasiz to`ldiruvchilar. Aniqlovchi va uning ifodalanishi. Sifatlovchi va qaratqich aniqlovchi. Izohlovchi. Hol va uning ifodalanishi. Holning turlari.(4 soat). **73-mavzu: Gapda ajratilgan so‘zshakllar.** Ajratilgan sifatlovchi. Ajratilgan ega. Ajratilgan hol. Ajratilgan to‘ldiruvchi. Sodda gapda teng bog‘lanish. Uyushgan so‘zshakl. Uyushiq kesimning o‘ziga xos xususiyati. **74-mavzu: Undalma. Undalma gap kengaytiruvchisi sifatida.** Gapning kirish va kiritma kengaytiruvchilari. Uyushgan gap. Uyushish haqida. [Pm] uyushtiruvchisi vosita sifatida. (WP_m) uyushtiruvchi vosita

sifatida. Parsellyativ va Ilovali qurilmalar.

75-mavzu: Ifoda maqsadiga ko‘ra gapning turlari.

Darak gap. So‘roq gap. Buyruq gap. Nutqiy gapning emotsionallikka ko’ra tasnifi. Gapning axborot vazifasi nuqtai nazaridan tuzilishi. Prosodik aktuallashtiruvchi vosita. Leksik va grammatik aktuallashtiruvchi vosita. Кommunikativ bo‘linmas gap.

76-mavzu: Qo‘shma gaplar. Qo‘shma gap haqida umumiy ma’lumot.

Qo‘shma gap tasnifi asoslari. Qo‘shma gapning qurilishiga ko‘ra tasnifi. Qo‘shma gapning tarkibidagi bog‘lovchi vositalariga ko‘ra tasnifi. Qo‘shma gapning tarkibiy qismlari orasidagi ma’noviy munosabatga ko‘ra turlari. Qo‘shma gapning qismlari orasidagi funksional munosabatlarga ko‘ra turlari. Qo‘shma gap tarkibiy qismlarining irreallikka munosabatiga ko‘ra tasnifi.

77-mavzu: Ko’chirma va o’zlashtirma gaplar.

Ko’chirma gap. Muallif gapi. Ko’chirma gap va muallif gaplarining o’rinlashish tartibi. O’zlashtirma gap. Ko’chirma gapni o’zlashtirma gapga aylantirish usullari. O’ziniki bo’lmagan ko’chirma gap.

78-mavzu: Matn lingvistikasining shakllanishi.

Matnning asosiy xususiyatlari. Matn va uning tuzilishi. Matn birliklari. Matn va murakkab sintaktik butunlik. Abzasning xususiyatlari. Period va uning xususiyatlari. Matn qismlari orasidagi munosabatlar.

III. Amaliy (yoki seminar yoki laboratoriya) mashg‘ulotlar bo‘yicha ko‘rsatma va tavsiyalar.

III.1. Amaliy mashg‘ulotlar uchun quyidagi mavzular tavsiya etiladi:

1. Unli fonemalar paradigmasi bo‘yicha mashq.
2. Undosh fonemalar paradigmasi bo‘yicha mashq
3. Fonetik hodisalar bo‘yicha mashq.
4. Grafika. Orfoepiya bo‘yicha mashq.
5. Imlo bo‘yicha mashq.
6. Leksikologiya, uning turlari bo‘yicha mashq.
7. Semasiologiya bo‘yicha mashq.
8. So‘zlarning shakl va ma’no munosabati bo‘yicha mashq.
9. Polisemantiklik va ko‘p ma’nolilik bo‘yicha mashq.
10. Onomastika bo‘yicha mashq.
11. O‘zbek tili leksikasining tarixiy taraqqiyoti bo‘yicha mashq.
12. O‘z va o‘zlashgan qatlam bo‘yicha mashq.
13. Hozirgi o‘zbek tili leksikasi tasnifi, ifodaviylik va uslubiy xoslanganlik jihatidan o‘zbek tili leksikasi bo‘yicha mashq.
14. Barqaror birikmalar - maqol va matal bo‘yicha mashq.
15. Frazeologiya bo‘yicha mashq.
16. O‘zbek leksikografiyasi bo‘yicha mashq
17. Zamonaviy lug‘atlardan foydalanish bo‘yicha mashq.
18. Morfemika. Affikslarning asosiy xususiyatlari. So‘zning morfem

		tarkibidagi o‘zgarishlar. Derivatologiya. 19. Morfologiya. Grammatik ma’no, grammatik shakl, grammatik kategoriyalar. Fe’l. Fe’lning grammatik kategoriyalari. 20. So‘z turkumlari. So‘zning morfologik belgilari. 21. Fe’l so‘z turkumi. Mustaqil, ko‘makchi, to‘liqsiz fe’llar. 22. Fe’lning vazifaviy shakllari. Ravishdosh. Sifatdosh. Harakat nomi. 23. Fe’llarda shaxs-son shakllari va ularning bir-biriga ko’chishi. 24. Zamon shakllari va ularning o`zaro ko’chishi. 25. Ot so‘z turkumi. Otning ma’nosi va grammatik belgilari. Otning grammatik kategoriyalari. 26. Sifat so‘z turkumi. Sifatning ma’nosi va grammatik belgilari. Sifatlarda modal shakl. Substantizatsiya. 27. Son. Miqdor va tartib sonlarning turlari. 28. Olmoshlarning ma’no turlari. Prominalizatsiya. 29. Ravishning ma’nosi va o’ziga xos xususiyatlari. 30. Yuklama. Yuklamalarning turlari. 31. Sof, funksional ko’makchilar. 32.Teng va ergashtiruvchi bog’lovchilar. Bog’lovchi vazifasini bajaruvchi so’zlar. 33. Modal so’zlar va ularning turlari. Kirish so’z vazifasida qo’llanuvchi modal so’zlar. 34. Undov. Undovlarning turlari. Taqlidiy so’zlar. Taqlidiy so’zlarning uslubiy xususiyatlari. 35. Predikativ va nopredikativ aloqalar. Teng va tobe aloqalar. So’z birikmasi va ularning nopredikativ aloqa asosida hosil bo’lishi. 36. Gap - maqsad, fikr va his-tuyg’ularni ifodalash vositasi. So’z kengaytiruvchi (SK)lari va uning gap qurilishidagi o’rni. 37. Kesimning asosiy xususiyatlari. Kesimning ifodalanishi. 38. Ega va uning ifodalanishi. 39. Gapning ikkinchi darajali bo`laklari. Hol. Aniqlovchi. To`ldiruvchi. 40. Gapning uyushiq va ajratilgan bo‘laklari. 41. Undalma. Undalma gap kengaytiruvchisi sifatida. Gapning kirish va kiritma kengaytiruvchilari. Uyushgan gap. 42. Ifoda maqsadiga ko‘ra gapning turlari. Darak gap. So‘roq gap. Buyruq gap. Nutqiy gapning emotsionallikka ko’ra tasnifi. 43. Bir sostavli gaplar va ularning turlari. Aktual bo’laklanishning sintaktik semantikaga munosabati. Gapning aktual bo’laklanishini birliklari. 44. Qo’shma gap haqida ma’lumot. Bog‘langan qo‘shma gaplar. 45. Ergash gapli qo’shma gaplarning xususiyatlari. 46. Havola bo‘lakli qo‘shma gaplar. 47. Bog‘lovchisiz qo‘shma gaplar va ularning xususiyatlari. 48. Ko‘chirma gapli qo‘shma gaplar va ularning xususiyatlari. **III.2. Seminar mashg‘ulotlari uchun quyidagi mavzular tavsiya etiladi:** 1. O‘zbek xalqining shakllanish va nomlanish tarixidan.

	2. O‘zbek tili tarixini davrlashtirish. 3. Til, lison va nutq munosabati. Til sathlari va birliklari. Lisoniy paradigma, lisoniy ziddiyat va uning turlari. 4. Fonetika-fonologiya, uning o‘rganish manbayi va predmeti, yo‘nalishlari. Fonema va uning tasnifiy belgilari. Fonemalar paradigmasi va fonologik ziddiyatlar. 5. Hozirgi o‘zbek tilida fonemalarning variantlashuvi, va fonetik jarayon. Hozirgi o‘zbek tilida urg‘u va bo‘g‘in. 6. Nutqning fonetik bo‘linishi. 7. Grafika. O‘zbek tilining asosiy imlo qoidalari. 8. Semema va nutqiy ma’no. Sememaning tarkibiy qismlari. 9. O‘zbek tili leksikasi va uning tarixiy taraqqiyoti. 10. O‘z va o‘zlashgan qatlam. 11. Qo‘llanilishi chegaralanmagan va chegaralangan leksika. 12. O‘zbek tilida barqaror birikmalar. 13. O‘zbek lug‘atchiligi masalalari. 14. So‘zning morfem tuzilishi. Affikslarning asosiy xususiyatlari. So‘z yasovchi, shakl yasovchi affikslar va ular to‘g‘risidagi yangicha qarashlar. 15. Derivatologiya. Tarixiy va sinxron derivatsiya. 16. Mustaqil soz turkumlarida so‘z yasalishi. So‘z yasalish strukturasi. 17. Fe’l so‘z turkumi. 18. Fe’llarda nisbat, bo‘lishli-bo‘lishsizlik. O‘timli va o‘timsiz fe’llar. 19. Fe’lning vazifa shakllari 20. Fe’llarning munosabat shakllari 21. Otning grammatik kategoriyalari. Otning vazifaviy shakllari. 22. Sifat. Daraja kategoriyasi to‘g‘risidagi turlicha qarashlar. Sifatlarda modallik. Substantivisatsiya. 23. Son. Miqdor va tartib sonlarning turlari. 24. Olmoshlarning ma’no turlari. Prominalizatsiya. 25. Ravishning ma’nosi va o‘ziga xos xususiyatlari. 13. Sof, funksional ko‘makchilar, 26. Teng va ergashtiruvchi bog‘lovchilar. Bog‘lovchi vazifasini bajaruvchi so‘zlar. 27. Yuklama. Yuklamalarning turlari. 28. Modal so‘zlar va ularning turlari. Kirish so‘z vazifasida qo‘llanuvchi modal so‘zlar. 29. Undov. Undovlarning turlari. 30. Taqlidiy so‘zlar. Taqlidiy so‘zlarning uslubiy xususiyatlari. 3 1. Sintaktik munosabatlar va ularning ifodalanishi. So’z birikmasi va qo’shma so’zlarning o’xshash hamda tafovutlari. 32. Gapning ifoda asosiga ko’ra bo’linishi: bir sostavli va ikki sostavli gaplar. 33. Gap kengaytiruvchilari (GK) va uning turlari. Mustaqil va nomustaqil kesimlar. 34. Ega va uning xususiyatlari. Gapning eganing ifodalanishiga ko‘ra

turlari.

35. Gapning bosh va ikkinchi darajali bo`laklari. Ega va kesim. Hol. Aniqlovchi. To`ldiruvchi.

36. Undalma va kirish birikmalar gap kengaytiruvchisi sifatida.

37. Gapning uyushiq va ajratilgan bo‘laklari.

38. Aktual bo’laklanishning sintaktik semantikaga munosabati.

39. Qo‘shma gap turlari.

40. Qo’shma gap qismlarining birikish usullari: parataksis va gipotaksis hodisalari.

41. Ko’chirma va o’zlashtirma gaplar. Ko’chirma gap. Muallif gapi. Ko’chirma gap va muallif gaplarining o’rinlashish tartibi. O’zlashtirma gap. Ko’chirma gapni o’zlashtirma gapga aylantirish usullari. O’ziniki bo’lmagan ko’chirma gap.

42. Matn lingvistikasi. Matnning asosiy xususiyatlari.

IV. Mustaqil ta’lim va mustaqil ishlar

1.Mustaqil ishni tashkil etishning mazmuni:

Talaba mustaqil ishni tayyorlashda muayyan fanning xususiyatlarini hisobga olgan holda quyidagi shakllardan foydalanishi tavsiya etiladi:

- amaliy mashg’ulotlarga tayyorgarlik;
- seminar mashg‘ulotlariga tayyorgarlik;
- darslik va o‘quv qo‘llanmalar bo‘yicha fan boblari va mavzularini o‘rganish;
- tarqatma materiallar bo‘yicha ma’ruza qismini o‘zlashtirish;
- maxsus adabiyotlar bo‘yicha fan bo‘limlari yoki mavzulari ustida ishlash;
- talabaning o‘quv, ilmiy-tadqiqot ishlarini bajarish bilan bog‘liq bo‘lgan fan bo‘limlari va mavzularni chuqur o‘rganish;
- faol va muammoli o‘qitish uslubidan foydalaniladigan o‘quv mashg‘ulotlari;

Mustaqil ta’lim uchun tavsiya etiladigan mavzular:

1. O‘zbek tilining taraqqiyot bosqichlari.
2. Fonetika, fonologiya va morfonologiya.
3. O‘zbek tili semasiologiyasi.
4. O‘zbek leksikologiyasi muammolari.
5. O‘zbek frazeologiyasi B.Yo’ldoshev talqinida.
6. O‘zbek lug‘atchiligi muammolari.
7. Morfemika. So`zning morfem tuzilishi. Til birliklarining o’zaro munosabatlari (paradigmatik, iyerarxik, privativ, teng munosabatlar).
8. Affikslarda shakl va ma'no munosabati: affiksal omonimiya, affiksal sinonimiya, affiksal polisemiya. Soddalanish, morfologik qayta bo`linish.
9. O’zbek tilida so'z yasalishi. A.Hojiyev qarashlariga munosabat.
10. Grammatik qonuniyatlar. Tilning grammatik qurilishi. Grammatik mano ifodalovchi vositalarning qiyosiy tahlili. Grammatik kategoriyalar.
11. Tilning morfologiya sathiga doir krossvordlar tuzish. So'z turkumlari

	to'g'risida yangicha qarashlar. 12. So‘z turkumlari to‘g‘risida yangicha qarashlar. 13. Fe'lning grammatik kategoriyalari. Nisbat shakllari tizimi va ularning so’z yasalishiga munosabati. 14. Fe'llarda zamon kategoriyasi. Zamon shakllari orqali temporallikning ifodalanishi. Zamon shakllariga munosabat. 15. R.Qo‘ng‘urovning «Subyektiv baho formalarining semantik va stilistik xususiyatlari» (Toshkent: Fan, 1980. -164 b.) kitobini mustaqil o‘rganish.. 16. Sifat so'z turkumi. Sifatning ma'nosi va grammatik belgilari. Sifatlarda daraja kategoriyasi bilan bog’liq qarashlarga munosabat. Sifatlarda modallik-ning ifodalanishi. 17. J.Eltazarovning «So‘z turkumlari paradigmasidagi o‘zaro aloqa hamda ko‘chish hollari» (Toshkent: O‘zME, 2006. -169 b.) kitobini o‘rganish. . 18. O‘zbek tilining nazariy grammatikasi. Morfologiya (Toshkent: Yangi asr avlodi, 2001) kitobini o‘rganish. 19. A.Hojiyevning «O‘zbek tilining morfologiyasi, morfemikasi va so‘z yasalishining nazariy masalalari» (Toshkent: Fan, 2010. -256 b.) kitobining mavzuga oid qismini mustaqil o‘rganish. 20. A.Pardayevning “O‘zbek tili yordamchi so‘z turkumlarining lisoniy tizimdagi o‘rni va lingvopragmatik tahlili” (Toshkent: Fan, 2018, -261 b.) monografiyasini o‘rganish. 21. R.Qo‘ng‘urovning «O‘zbek tilida tasviriy so‘zlar» (1968) monografiyasini o‘rganish. 22. R.Qo‘ng‘urovning O‘zbek tilida o’zgarmaydigan so’zlar» (1978, 1980) monografiyasini o‘rganish. 23. Sintaktik aloqa va uning turlari haqida. Erkin birikmalarda so`zlarning bog`lanishi. Mavzu bo`yicha 10-15 bet hajmda referat tayyorlanadi va himoya qilinadi. 24. Valentlik tushunchasi va uning ko`rinishlari haqida ma’lumot. Nazariy manbalardan konspekt qilinadi va himoya qilinadi. 25. Gap va so‘z birikmasiga lisoniy hamda nutqiy jihatdan yondashuv. Nazariy manbalardan konspekt qilinadi va himoya qilinadi. 26. Uyushiq bo`lak va uyushgan gaplar. Nazariy manbalardan konspekt qilinadi va himoya qilinadi. 27. Bir tarkibli va ikki tarkibli sodda gaplarga munosabat. Mavzu bo`yicha 10-15 bet hajmda referat tayyorlanadi va himoya qilinadi. 28. Gap kengaytiruvchilari. Mavzu bo`yicha bo`klet tayyorlanadi. 29. Murakkablashgan sodda gaplar. Mavzu bo`yicha bo`klet tayyorlanadi. 30. M.Qurbonova va M.Abuzalovalarning sodda gapning qurilish qolipi haqida qarashlari. Manbalar o`rganiladi. Mavzu bo`yicha 10-15 bet hajmda referat tayyorlanadi va himoya qilinadi. 31. Qo‘shma gaplar tasnifi. Nazariy manbalardan konspekt qilinadi va himoya qilinadi. 32. A.G‘ulomov va M.Asqarovalarning qo‘shma gaplarga doir qarashlari. Manbalar o`rganiladi. Mavzu bo`yicha 10-15 bet hajmda referat tayyorlanadi

	va himoya qilinadi. 33. G‘.Abdurahmonovning qo‘shma gaplarga doir qarashlari. Manbalar o`rganiladi. Mavzu bo`yicha 10-15 bet hajmda referat tayyorlanadi va himoya qilinadi. 34. O`zbek tilida matn hodisasining o`rganilishi. Manbalar o`rganiladi. Mavzu bo`yicha 10-15 bet hajmda referat tayyorlanadi va himoya qilinadi. 35. R.Sayfullayevaning qo‘shma gaplar xususidagi tadqiqi to‘g‘risida ma`lumot. 36. Qo’shma gap qismlarini bog’lovchi vositalar haqida. 37. Matn va uning turlariga munosabat masalasi.
3.	**V. Fan o‘qitilishining natijalari (shakllanadigan kompetensiyalar)** Fanni o‘zlashtirish natijasida talaba: Hozirgi o‘zbek adabiy tili o‘quv fanini o‘zlashtirish jarayonida amalga oshiriladigan masalalar doirasida bakalavr: – o‘zbek tilshunosligi sohasidagi asosiy muammolarni tushunishi; – o‘z ixtisosligi doirasida muayyan tadqiqot sohasining obyektlari va jarayonlariga nisbatan shaxsiy ilmiy filologik munosabatlar; – hozirgi o‘zbek tili muammolari va ularni hal qilish yo‘llari haqida *tasavvurga ega bo‘lishi;* – hozirgi o‘zbek tili fanining tushunchaviy apparati; – hozirgi o‘zbek tili fanining metod va usullari; – hozirgi o‘zbek tili fanining ilmiy-tadqiq mavzularini *bilishi va ulardan foydalana olishi;* – badiiy-lisoniy tahlil etish; o‘zbek tili va shevalari namunalarini yozib olish, to‘plash va nashrga tayyorlash;
4.	**VI. Ta’lim texnologiyalari va metodlari:** • ma’ruzalar; • interfaol keys-stadilar; • tarqatma materiallar; • ko‘rgazmali qurollar; • kompyuter; • internet yangiliklari; • muammoli ta’lim; • qiyosiy tahlil.
5.	**VII. Kreditni olish uchun talablar:** Fanga oid nazariy va uslubiy tushunchalarni to‘liq o‘zlashtirish, tahlil natijalarini to‘g‘ri aks ettira olish, o‘rganilayotgan jarayonlar haqida mustaqil mushohada yuritish va joriy, oraliq nazorat shakllarida berilgan vazifa topshiriqlarni bajarish, yakuniy nazorat ishini topshirish lozim.
6.	**VI. Fandan baholash mezoni va tartibi** «Hozirgi o‘zbek tili» fanidan talabalar bilimini baholash «Samarqand davlat universitetida ta’limning kredit tizimi sharoitlarida talabalar bilimini nazorat qilish tartibi va baholash mezonlari to‘g‘risida yo‘riqnoma»ga asosan

amalga oshiriladi.

Fan uchun ajratilgan jami kredit (soat) miqdori: 8 (245 soat)

Nazorat turi	Ajratilgan jami ball	Nazorat (topshiriq) shakli	Ballarning taqsimlanishi	Saralash bali
Oraliq nazorat	**50 ball**	**Nazorat ishi:** 1. Yozma ish (2 ta savol) 2. Yozma ish (2 ta savol)	**20 ball:** 10 ball; 10 ball.	**30 ball**
		3. Talaba faoliyati (amaliyot va seminar darslaridagi)	**10 ball** (mashg‘ulotlar soniga bo‘linadi)	
		4. Mustaqil ish	**20 ball** (topshiriqlar soniga bo‘linadi)	
Yakuniy nazorat	**50 ball**	**Yozma ish** (5 ta savol) yoki **Test** (50 ta savol)	**50 ball** (har bir savolga 10 balldan) **50 ball** (har bir savolga 1 balldan)	**30 ball**

Fan bo‘yicha yuqorida keltirilgan nazoratlarda to‘plangan reyting umumlashtiriladi hamda yakunda ballar 5 baholik tizimga quyidagicha konvertasiya qilinadi:

- **87-100 ball – 5 (a’lo);**
- **73-86 ball – 4 (yaxshi);**
- **60-72 ball – 3 (qoniqarli);**
- **0-59 ball – 2 (qoniqarsiz).**

7. **Asosiy adabiyotlar:**

1. Jamolxonov H. Hozirgi O‘zbek adabiy tili. Oliy o‘quv yurtlari uchun darslik. – Toshkent: O‘zME, 2013.
2. Nurmonov A., Shahobiddinova Sh., Iskandarova SH., Nabieva D. O‘zbek tilining nazariy grammatikasi. Morfologiya. –Toshkent: YAngi asr avlodi, 2001.
3. Tursunov U., Muxtorov J., Rahmatullayev Sh. Hozirgi o‘zbek adabiy

tili. -Toshkent. 1992.

4. Zamonaviy o‘zbek tili (mualliflar jamoasi). –Toshkent: Mumtoz so`z, 2008. -467

5. O‘zbek tili grammatikasi. -Toshkent, 1975. I tom.

6. Sayfullayeva R., Mengliyev B., Boqiyeva G. va b. Hozirgi o‘zbek adabiy tili. O‘quv qo‘llanma. – Toshkent: Fan va texnologiyalar, 2009.

7. Sayfullayeva R., Mengliyev B., Boqiyeva G. va b. Hozirgi o‘zbek adabiy tili. Darslik. – Toshkent: Fan va texnologiyalar, 2010.

8. Rahimov S., Umurqulov B. Hozirgi o‘zbek adabiy tili. Darslik. – Toshkent: O‘qituvchi, 2003.

9. Rahmatillayev Sh. Hozirgi adabiy o’zbek tili. -Toshkent. 2006. 464 b.

7. G‘ulomov A., Tixonov A.N., Qo‘ng‘urov R. O‘zbek tili morfem lug‘ati. -Toshkent. 1977.

8. Hojiyev A. O‘zbek tilining morfologiyasi, morfemikasi va so‘z yasalishining nazariy masalalari. – Toshkent: Fan, 2010. 256 b.

9. Eltazarov J. So‘z turkumlari haqida lingvistik nazariyalar. -Samarqand: SamDU nashri. 1996 y.

10. Abuzalova M. Substansial morfologiya, valentlik va gap qurilishi talqini. – Toshkent: Fan, 2009. 156 b.

Qo‘shimcha adabiyotlar:

5. Jamolxonov H. O‘zbek tilining nazariy fonetikasi. O‘quv qo‘llanma. Toshkent: Fan, 2009.

6. Zamonaviy o‘zbek tili. Morfologiya. Darslik.– Toshkent: Mumtoz so‘z, 2008.

7. Zamonaviy o‘zbek tili. Sintaksis. Darslik. – Toshkent: Mumtoz so‘z, 2013.

8. Mirtojiyev M. O‘zbek tili fonetikasi. – Toshkent: Fan, 2013.

9. Nazarov K., Egamberdiyev B. O‘zbek tili ishora-imlo qoidalari. (Punktuatsiya). Oliy o‘quv yurtlari filologiya fakulьtetlari talabalari uchui qo‘llanma. – Toshkent: O‘qituvchi, 1996.

10. Ne’matov H, Bozorov O. Til va nutq. – Toshkent: O‘qituvchi, 1989.

11. Ne’matov H, Rasulov R. O‘zbek tili sistem leksikologiyasi asoslari. – Toshkent: O‘qituvchi, 1995.

12. Nurmonov A. O‘zbek tilshunosligi tarixi. Oliy o‘quv yurtlari o‘zbek filologiyasi fakultetlari talabalari uchun o‘quv qo‘llanma. – Toshkent: O‘zbekiston, 2002.

13. Nurmonov A., Mahmudov N., Ahmedov A., Solixo‘jayeva S. O‘zbek tilining mazmuniy sintaksisi. – Toshkent: Fan, 1992.

14. O‘rinboyev B. Hozirgi o‘zbek adabiy tilida sintaktik munosabatlar. (O‘quv qo‘llanma). – Samarqand: SamDU nashri, 2002.

15. Hojiyev A. O‘zbek tili so‘z yasalishi tizimi. Oliy o‘quv yurtlarining filologiya fakul’tetlari o‘qituvchi va talabalari uchun qo‘llanma. – Toshkent: O‘qituvchi, 2007.

16. Irisqulov M. Tilshunoslikka kirish. Darslik. – Toshkent: Yangi asr avlodi, 2009.
17. Shoabdurahmonov SH., Asqarova M., Hojiev A., Rasulov I., Doniyorov X. Hozirgi oʻzbek adabiy tili. -Toshkent. 1980.
18. Rasulov R. Oʻzbek tilida yordamchi soʻzlarning semantik-grammatik xususiyatlari. – Toshkent: Fan, 1983. -112 b.
19. Mengliyev B. Hozirgi oʻzbek adabiy tili. -Qarshi. 2004.
20. Zikrillayev Gʻ. Oʻzbek tili morfologiyasi. -Buxoro. 1994. -163 b.
21. Zikrillayev Gʻ. Istiqlol va adabiy til. -Toshkent: Fan, 2004. -119 b.
22. Sulaymonov A., HojiyevA., Joʻrayeva J. Fe’l zamonlari. -Toshkent: Fan, 1962. -167 b.
23. Shukurov Sh. Oʻzbek tilida fe’l zamonlari taraqqiyoti. -Toshkent: Fan, 1976. -158
24. Eltazarov J. Soʻz turkumlari paradigmasida oʻzaro aloqa va koʻchish hollari. -Samarqand. 2006.
25. Qilichev E. Oʻzbek tili morfologiyasi. -Buxoro. 1996.
26. Qoʻngʻurov R. Hozirgi oʻzbek tilida oʻzgarmaydigan soʻzlar. Ma’ruzalar matni. 1-qism 1978 yil; 2-qism 1980 yil.
27. Hojiyev A. Fe’l. -Toshkent. 1973.
28. Hojiyev A. Oʻzbek tilshunosligining dolzarb muammolari (toʻqqizinchi maqola) // Oʻzbek tili va adabiyoti, 2007. -№6.
29. IrisqulovM.T. Tilshunoslikkakirish. -Toshkent: Yangiasravlodi, 2009. -263 b.
30. Bahriddinova B. Fe’l lugʻaviy shakllari tizimi (tur kategoriyasi): NDA. -Samarqand. 2002.
31. Musulmanova N. Grammatik shaklda kategorial, yondosh va hamroh ma’no (zamon va mayl kategoriyasi misolida): NDA. -Toshkent. 2007.
32. Mengliev B. Morfologik vositalarning ma’noviy xususiyatlari va sintaktik imkoniyatlari: NDA. -Toshkent. 1996.
33. Shahobiddinova Sh. Grammatik ma’no talqini xususida: ND. -Samarqand. 1993.
34. Shukurov Sh. Oʻzbek tilida fe’l zamonlari taraqqiyoti. –Toshkent: Fan, 1976.
35. Shukurov Sh. Oʻzbek tilida fe’l mayllari taraqqiyoti. –Toshkent: Fan, 1980.
36. Shahobiddinova Sh. Umumiylik va xususiylik dialektikasi hamda uning oʻzbek tili morfologiyasida aks etishi: DDA. -Toshkent. 2001.
37. Pardayev A. Til tizimida yordamchi soʻzlar. – Samarqand, 2011. -160 b.
38. Pardayev A.“O’zbek tili yordamchi so’z turkumlarining lisoniy tizimdagi o’rni va lingvopragmatik tahlili” (Toshkent: Fan, 2019, 261 b.) monografiyasi taqdimotini o’tkazish.
39. Asadov T.X. Soʻz turkumlari tizimida ravish. – Toshkent: Muharrir, 2010. 132 b.

	Axborot manbalari (saytlar): 1. http:// www.lingvist.tu 2. http:// www.til.sk.uz 3. http:// www.ziyouz.com 4. http://www.krugosvet.ru/ articles/82/1008254/print.htm; 5. www.jstor.org/stable/4167399// www.ling-phil.ox.ac.uk/bib_hist_ling. 6. http://www.ling.ed.ac.uk/linguist/ 7. www.jstor.org/stable/4167399 // 8. wikipedia.org/wiki// 9. http://dshinin.ru/SC/Russian/www.hi-edu.ru/x-books-free/xboo…
8.	Fan dasturi Samarqand davlat universiteti O‘quv-uslubiy kengashining 2021-yil ___________dagi __-son bayonnomasi bilan ma’qullangan**.**
9.	**Fan/modul uchun mas’ullar**: Sh.S. Mahmadiyev – «O‘zbek tilshunosligi» kafedrasi dotsenti, filologiya fanlari nomzodi. F.X. Nurmonov – «O‘zbek tilshunosligi» kafedrasi o‘qituvchisi. S.A. Qurbonov – «O‘zbek tilshunosligi» kafedrasi o‘qituvchisi.
10.	**Taqrizchilar:** S.A. Karimov – SamDU, O‘zbek tilshunosligi kafedrasi professori, filologiya fanlari doktori (ichki). X. Xayrullayev – SamDCHTI professori, filologiya fanlari doktori (tashqi).